

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра біології та методики навчання біології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан природничо-географічного
факультету



Людмила МІРОНЕЦЬ

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рослинництво

галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітньо-професійні програми: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини),
Психологія

мова навчання: Українська

Погоджено науково-методичною
комісією природничо-географічного
факультету

«29» серпня 2025 року

Голова

(Міронєць Л. П., к. пед. н, доцент)

Суми – 2025

Розробники:

Вакал А. П., кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та методики навчання біології.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри біології та методики навчання біології

Протокол № 1 від “28” серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Литвиненко Ю.І., канд. біол. наук, доцент



Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
Семестр			
5 -й		5-й	
Лекції			
20 год.		4 год.	
Лабораторні			
28 год.		8 год.	
Практичні			
Консультації			
Самостійна робота			
72 год.		108 год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин –120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою та завданням навчального курсу є: формування у слухачів основних теоретичних та практичних навичок в галузі рослинництва і психолого-педагогічних знань, умінь та навичок, необхідних для організації навчально-виховної роботи учнів середньої школи.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування:

а) теоретичних знань про:

- ✓ особливості внесення добрив та їх вплив на родючість ґрунтів і урожайність сільськогосподарських культур;
- ✓ походження, біологічну, ботанічну характеристику сільськогосподарських культур, особливості агротехніки вирощування з метою отримання високих урожаїв;
- ✓ наслідки впливу сільськогосподарського виробництва на оточуюче природне середовище та шляхи його зменшення.

б) практичних вмінь та навичок:

- ✓ вільного володіння термінологією, яка використовується у сільському господарстві, доцільного її використання;
- ✓ проводити лабораторні аналізи, щодо дослідження якості сільськогосподарської продукції;
- ✓ використовувати знання отримані під час проведення польових дослідів;
- ✓ аналізувати літературу з проблем сільського господарства;
- ✓ використовувати набуті знання під час вирощування сільськогосподарських рослин в навчальній і виховній роботі в школі.

Методи навчання: абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький; інтерактивні (дистанційні освітні технології); практичні методи навчання (лабораторна робота).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з ботаніки, зоології, мікології, ґрунтознавства, неорганічної хімії.

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А. С. Макаренка.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Знає і може аналізувати вплив кліматичних та едафічних факторів на розвиток сільськогосподарських культур та формування їх урожаю. Має глибокі знання, які стосуються походження, використання, ботанічної та біологічної

	характеристики, агротехніки польових культур, які вирощуються на території України. Опанував методи вирощування сільськогосподарських рослин на шкільній науково-дослідній ділянці у залежності від фізико-хімічних властивостей ґрунту та культур, які вирощуються.
82 - 89	Знає і може аналізувати вплив кліматичних та едафічних факторів на розвиток сільськогосподарських культур та формування їх урожаю. Має глибокі знання, які стосуються походження, використання, ботанічної та біологічної характеристики, агротехніки польових культур, які вирощуються на території України. Опанував методи вирощування сільськогосподарських рослин на шкільній науково-дослідній ділянці у залежності від фізико-хімічних властивостей ґрунту та культур, які вирощуються.
74 - 81	Знає вплив кліматичних та едафічних факторів на розвиток сільськогосподарських культур та формування їх урожаю. Має знання, які стосуються походження, використання, ботанічної та біологічної характеристики, агротехніки польових культур, які вирощуються на території України. Опанував методи вирощування сільськогосподарських рослин на шкільній науково-дослідній ділянці у залежності від фізико-хімічних властивостей ґрунту та культур.
64 - 73	Має знання, які стосуються походження, використання, ботанічної та біологічної характеристики, агротехніки овочевих культур. Опанував методи вирощування сільськогосподарських рослин на шкільній науково-дослідній ділянці.
60 - 63	Має знання, які стосуються походження, використання, ботанічної та біологічної характеристики, агротехніки овочевих культур. Під час вирощування сільськогосподарських рослин на шкільній науково-дослідній ділянці не допускає суттєвих помилок.
35-59	Має не повні знання, які стосуються ботанічної та біологічної характеристики, агротехніки польових культур. Під час вирощування сільськогосподарських рослин на шкільній науково-дослідній ділянці допускає суттєві помилки.
1-34	Студент показує знання окремих роз'єднаних фрагментів навчального матеріалу, допускає суттєві помилки. Рівень засвоєння знань – репродуктивний.

Розподіл балів

Поточне оцінювання					Разом	Сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т5		
Поточне оцінювання					60	100
10	15	15	10	10		
Контроль самостійної роботи					40	
6	10	10	7	7		

Примітка. Бали поточного контролю нараховуються за темами лабораторних занять.

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Критерії оцінювання знань з “Рослинництва”

Оцінювання знань та умінь студентів з курсу “Рослинництво” проводиться за результатами 14 лабораторних занять, самостійної роботи та заліку.

Кожна лабораторна заняття включає – вивчення теоретичного матеріалу, виконання тестових завдань (до 2 балів), виконання лабораторних робіт, їх оформлення, звіт за їх виконанням (від 1 до 2 балів).

Виконання самостійної роботи оцінюється у 40 балів.

Формою контролю є залік

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	F	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	FX	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

4. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А. С. Макаренка (протокол № 7 від 23.02.2015).

Засобами та формами оцінювання є: усне та письмове опитування, тестування, індивідуальна доповідь, участь у дискусіях, іспит. Оцінювання знань, навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час лабораторних занять, виконання завдань самостійної роботи, контрольних робіт.

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Рослинництво як наука і галузь сільськогосподарського виробництва

Тема 1. Землеробство як галузь виробництва і наука. Системи землеробства. Класифікація систем землеробства.

Наукові та практичні основи обробітку ґрунту.

Біологічні та агротехнічні вимоги до посівного матеріалу і сівба сільськогосподарських культур.

Рослинництво як наука і галузь сільськогосподарського виробництва.

Походження та класифікація культурних рослин.

Польові культури. Біологічні особливості польових культур та їх класифікація.

Районовані сорти і гібриди сільськогосподарських рослин для Сумської області.

Розділ 2. Зернові культури

Тема 2. Зернові культури. Характеристика хлібів I та II групи. Озимі хлібні злаки.

Ярі хлібні злаки. Біологічні особливості та агротехніка їх вирощування.

Хлібні злаки II групи і гречка. Агротехніка вирощування цих культур.

Зернові бобові культури. Передові технології їх вирощування.

Розділ 3. Технічні культури

Тема 3. Технічні культури. Олійні культури.

Коренеплоди та їх значення. Цукрові буряки. Ботанічна характеристика та біологічні особливості.

Бульбоплоди. Картопля, її ботанічна характеристика та біологічні особливості.

Прядильні культури. Загальна характеристика їх використання. Передові технології їх вирощування.

Баштанні культури. Загальна характеристика їх використання. Передові технології їх вирощування.

Класифікація кормових трав. Однорічні кормові трави родини Бобові. Багаторічні кормові трави родини Бобові.

Однорічні кормові трави родини Злакові. Багаторічні кормові трави родини Злакові.

Кормові трави у сівозміні.

Розділ 4. Овочівництво.

Тема 4. Біологічні особливості та народногосподарське значення овочевих культур. Види і сорти овочевих культур та їх групування.

Капуста. Ботанічна характеристика і біологічні особливості різних сортів капусти.

Гарбузові овочеві культури. Ботанічна характеристика і біологічні особливості.

Пасльонові овочеві. Томати, баклажани, перець. Ботанічна характеристика та вимоги цих культур до умов вирощування.

Столові коренеплоди, цибуля та зелені культури.

Культура овочевих рослин у захищеному ґрунті. Культура овочевих рослин у відкритому ґрунті.

Методика польового досліду з польовими та овочевими культурами.

Розділ 5. Плідівництво.

Тема 5. Плодові культури. Видовий склад, класифікація, коротка біологічна та господарська характеристика цих культур. Види і групи плодових рослин та їх біологічні особливості.

Агровиробнича та біологічна характеристика плодових рослин.

Зовнішні умови росту і розвитку плодових рослин.

Основні сорти плодових рослин на Україні.

Ягідні культури. Біологічні особливості ягідних культур. Види ягідних культур.

Біологічні основи розмноження плодово-ягідних культур. Розмноження плодових рослин та вирощування їх садивного матеріалу. Щеплення і живцювання рослин.

Плодовий розсадник і його структура. Плодовий розсадник у школі. Плодовий сад. Типи садів.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	лаб.	ср		л	лаб	ср
Розділ 1. Рослинництво як наука і галузь сільськогосподарського виробництва								
Тема 1. Землеробство як галузь виробництва і наука. Системи землеробства. Класифікація систем землеробства. Наукові та практичні основи	20	4	4	12	20	1	1	18

обробітку ґрунту. Сівба сільськогосподарських культур. Рослинництво як наука і галузь сільськогосподарського виробництва. Походження та класифікація культурних рослин.								
Разом	20	4	4	12	20	1	1	18
Розділ 2. Зернові культури								
Тема 2. Біологічні особливості польових культур та їх класифікація. Зернові культури. Характеристика хлібів I та II групи. Озимі хлібні злаки. Ярі хлібні злаки. Біологічні особливості та агротехніка їх вирощування. Хлібні злаки II групи і гречка. Агротехніка вирощування цих культур. Зернові бобові культури. Передові технології їх вирощування.	25	4	6	15	25	1	2	22
Разом	25	4	6	15	25	1	2	22
Розділ 3. Технічні культури								
Тема 3. Технічні культури. Олійні культури. Коренеплоди та їх значення. Бульбоплоди. Картопля, її ботанічна характеристика та біологічні особливості. Прядильні культури. Баштанні культури. Загальна характеристика їх використання. Передові технології їх вирощування. Класифікація кормових трав.	35	4	8	23	35	1	3	31
Разом	35	4	8	23	35	1	3	31
Розділ 4. Овочівництво								
Тема 4. Біологічні особливості та народногосподарське значення овочевих культур. Види і сорти овочевих культур та їх групування. Методика польового дослідження з польовими та овочевими культурами.	20	4	6	10	20	0,5	1	18,5
Разом	20	4	6	10	20	0,5	1	18,5
Розділ 5. Плодівництво								
Тема 5. Плодові культури їх класифікація, коротка біологічна та господарська характеристика	20	4	4	12	20	0,5	1	18,5

цих культур. Зовнішні умови росту і розвитку плодових рослин. Основні сорти плодових рослин на Україні. Біологічні основи розмноження плодово-ягідних культур.								
Разом	20	4	4	12	20	0,5	1	18,5
Усього годин	120	20	28	72	120	4	8	108

Теми практичних робіт

Виконання практичних робіт даною робочою програмою не передбачено.

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Землеробство як галузь виробництва і наука. Системи землеробства. Класифікація систем землеробства. Наукові та практичні основи обробітку ґрунту. Біологічні та агротехнічні вимоги до посівного матеріалу і сівба сільськогосподарських культур.	2
2	Чергування культурних рослин. Сівозміна. Класифікація сівозмін. Бур'яни та їх класифікація. Методи боротьби з бур'янами.	2
3	Рослинництво як наука і галузь сільськогосподарського виробництва. Польові культури. Походження польових культурних рослин. Біологічні особливості польових культур та їх класифікація. Районовані сорти і гібриди сільськогосподарських рослин для Сумської області.	2
4	Зернові культури I групи. Озимі хлібні злаки I групи. Зернові культури I групи. Озимі хлібні злаки I групи.	2
5	Зернові культури II групи. Кукурудза, сорго, просо, рис, гречка.	2
6	Зернобобові культури.	2
7	Технічні культури. Біологічні особливості технічних культур. Коренеплоди. Прядильні культури.	2
8	Олійні культури. Бульбоплоди. Картопля, її ботанічна характеристика та біологічні особливості.	2
9	Баштанні культури. Загальна характеристика їх використання. Передові технології їх вирощування. Класифікація кормових трав та особливості їх вирощування.	2
10	Види і сорти овочевих культур та їх групування.	2
11	Агротехніка вирощування овочевих рослин. Капустяні овочеві культури. Пасльонові овочеві культури.	2
12	Агротехніка вирощування овочевих рослин. Коренеплоди. Цибулинні овочеві культури. Гарбузові овочеві	2

	культури.	
13	Плодові культури. Походження та класифікація плодових культур. Коротка біологічна та господарська характеристика цих культур.	2
14	Агровиробнича характеристика основних груп плодових культур. Плодовий сад. Догляд за плодовим садом.	2
Разом		28

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г., Флока Л.В., Рачинська З.П., Котова З.Я. Основи рослинництва і тваринництва : навч. посіб. Полтава, 2021. 339 с. <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10169/1/%D0%9E%D0%A0%D0%A2%20%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B5.pdf>
2. Вакал А.П., Литвиненко Ю.І. Рослинництво : навч. посіб. Суми : ФОП Цьома С. П., 2021. 128 с. <https://repository.sspu.edu.ua/items/58a8440d-a155-4610-8b09-820334725beb>
3. Вакал А. П., Литвиненко Ю. І. Садівництво : навч. посібник. [Електронний ресурс] / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 102 с.
4. Мазур В.А., Поліщук І.С., Телекало Н.В., Мордванюк М.О. Рослинництво : навч. посіб. Вінниця: Видавництво ТОВ «Друк». 2020. 352 с. <http://repository.vsau.org/getfile.php/27415.pdf>
5. Основи органічного рослинництва : навч. посіб. / В. Пиндус, О. Гуцаленко, С. Омельчук, Л. Василенко, С. Горбань. Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2022. 326 с. https://organic-platform.org/app/uploads/2023/01/%_compressed.pdf

Додаткові

1. Бірта Г., Бургу Ю. Основи рослинництва і тваринництва. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 304 с. <https://www.twirpx.com/file/1591245/>
2. Забродоцька Л.Ю. Основи агрономії : навч. посіб. Луцьк : Інформ.-вид. відділ Луцького НТУ, 2019. 360 с.
3. Каленська С.М., Шевчук О.Я. Рослинництво. Київ : НАУУ, 2005. 502 с.
4. Мостіпан М.І. Рослинництво : лабораторний практикум. Кіровоград : видавець. Лисенко В.Ф., 2015. 320 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/84825509.pdf>
5. Нечитайло В.А., Бадані на В.А., Гриценко В.В. Культурні рослини України. Київ : Укр. фітосоціологічний центр, 2005. 350 с.
6. Польський Б.М., Стеблянюк М.І. Основи сільського господарства. Київ : Вища школа, 1991. 295 с.
7. Польський Б.М., Стеблянюк М.І. Основи сільського господарства. Практикум. Київ : Вища школа, 1992. 261 с.
8. Осадчий О.С. Основи сільського господарства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 294 с. <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx>

9. Овочівництво і баштанництво : науковий збірник / Інститут овочівництва і баштанництва. Херсон : ВП «Плеяда», 2015. 360 с. <https://vegetables-journal.com/index.php/journal/issue/download/9/7>
10. Основи агрономії: навч. посіб / Н. І. Хомик, Г. Б. Цьонь, Т. А. Довбуш, Н. А. Антончак. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2021. 320 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/427551227.pdf>
11. Рослинництво : навч. посіб. / В.А. Мазур, І.С. Поліщук, Н.В. Телекало, М.О. Мордванюк. Вінниця : Видавництво ТОВ «Друк». 2020. 352 с.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- лабораторний інвентар;
- підручники, навчальні посібники, зазначені у списку літератури;
- відеоматеріали на тему курсу;
- гербарій;
- ілюстративні матеріали.